

HAGERI KIRIK

EELK Hageri Lambertuse koguduse infoleht, detsember 2023, nr. 40

Lehes:

Mähkmetes Kristus

Olge ikka rõõmsad Issandas!

Eestpalvekogudusega osaduses

Euroopa protestantlike kirikute muusikute konverents

Rudolf Tobias 150

Pasunakoor pidas sünnipäeva

Kogudusemaja remont 2023

Kammerkoor Lambertus 30

Koguduse II poolaasta kroonika 2023

Teated

Kammerkoor Lambertus pärast adventikontserti Kohila Mõisakooli saalis, 9.12.2023. Foto: Kalle Uusmaa

Mähkmetes Kristus

... ning mähkis ta mähkmetesse ja asetaskõime, ... Lk 2,7

Mähkmetest kõnelemine on jõuluevangeliumis üks väikene aga väga eriline detail. See võib tunduda esmalt üleliigsena, siiski nii see ei ole. Tõstaksin esile lausa sõnumi kolme erinevat tahku.

Esiteks: Asjale üks loomulikumaid selgitusi võiks olla, et Luukas tahab nii rõhutada Maarja aktiivset rolli lapse eest hoolitsemisel. Mähkmed on Maarja hoolitsuse ja armastuse märgiks.

Teatud mõttes vastandina võib siia kõrvale tuua prohvet Hesekieli etteheite truudusetule Jeruusalemmale: „Ja su sünd oli nõnda: päeval, mil sa sündisid, ei lõigatud su nabavääti, sind ei pestud veega, sind ei hõõrutud soolaga ega mähitud mähkmeisse. Ükski silm ei kurvastanud sinu pärast, et ta kaastundest sinu vastu oleks teinud ühegi neist asjust, vaid sind visati lagedale väljale; nõnda põlastatud oli su hing päeval, mil sa sündisid.” (Hs 16:4-5)

Need kaks pildikest kõrvuti tõstatavad väga olulise teema, mis on tänapäevalgi tuttav: Kust saab alguse armastus ja kust saab alguse armastuse puudumine ehk vihkamine ja hüljatuse? Jõuluevangeliumis on Maarja armastav ema.

Teiseks: Kristlaste jaoks on väga tähtsal kohal arusaam, et Kristus on tõeline inimene, oma olemuselt samasugune nagu meie. Tema sünd oli tavalise inimese sünd, kes vajab tähelepanu ja hoolitsust. Mähkmed on märk inimesest ja inimlikust arusaamast.

Selle äratundmiseni jõudmine ei ole olnud aga kiriklikus mõtlemises kerge teekond. Ajaloos, esimestel sajanditel, üheks tõsisemaks vastaseks sellele arusaamale oli doketism. See oli mõtteviis, mille kohaselt Jeesus nägi vaid välja nagu inimene (dokein: näima), tegelikult oli ta ikkagi ainult tõeline Jumal. Tõeline Jumal ei saa end nii palju alandada, et saada tõeliseks inimeseks. Docketistid mõtlesid, et Jumala poeg rõivastus ainult väliselt inimesena. Vagalt mõtteviisil oli päris palju mõjukaid toetajaid. Selle puuduseks aga oli, et Jumal on vaid kui näitleja lavalaudadel.

Kristus, tõelise inimesena, on ajalooline tõsiasi, seda kinnitab meie ajaarvamise algus tema sünnist. Ometi veel olulisemal kohal on see vaimse tähenduse poolest. Jumal ei ole jäänud poolele teele. Jumal on saanud Jeesuses Kristuses üheks meie

hulgast, tõeliseks inimeseks. See on väga hooliv ja hinge-hoidlik sõnum. Just seetõttu saab ta meid mõista, osaleda meie elus ja meid lunastada.

Martin Luther on öelnud: „Mida tugevamalt me ühendame Kristuse oma loomuse ja lihaga, seda lohutavam see meile on.”

Kolmandaks: Ehkki Luther peab väga tähtsaks Jeesuse sündimist tavalise inimesena ja tema mähkimist mähkmetesse, mõtleb ta ka edasi ja julgeb näha mähkmetes veel üht tähendust, mis võib-olla on isegi sügavam.

Mähkmed, millesse Kristus on mähitud, on jumalasõna – Püha Piibel. Kogu maailmas ei ole kristlikust tõest muud tunnistajat kui Piibel.

Lutheri mõttekäik on, et me ei saa kusagilt leida ainult paljast Kristust, puhast jumalikku Kuningat üksi. Kristust me saame leida ainult mähkmetes, inimeseks saanud Jeesusena, inimliku traditsiooni keskel. Samal viisil ei saa me midagi teada ka tõelisest Jumalast. Ainult Jeesus Kristus saab Temast meile rääkida ja sedagi meile mõistetavate märkide, piltide ja sõnade kaudu – Jumal inimesena. Nii tunnistab ka Ristija Johannes Kristusest: „Kes tuleb ülalt, on üle kõikide. Kes on maast, on maast ja räägib maast. Kes tuleb taevast, on üle kõikide. Tema tunnistab seda, mida ta on näinud ja kuulnud. Tema tunnistuse vastuvõtmine tähendab pitsseriga kinnitamist, et Jumal on tõeline. (Jh 3:31jj)

Jumal saab meile kohalolevaks sõnas ja sakramendis, mida Jeesus on andnud. Jumala arm puudutab inimest inimlike armuvahendite kaudu.

Olgu veel lisatud, et Luukas peab oma evangeeliumi alguses oluliseks rääkida mähkmetest, kuhu sündinud Jeesus mähi ja oma evangeeliumi lõpus, Kristuse ülestõusmise tunnistajateks, ka tema viimastest riietest, surilinaidest, mis jäid ainukesena Jeesusest hauda maha. Ülestõusnud Kristusel ei olnud neid enam tarvis.

Jüri Vallsalu

Olge ikka rõõmsad Issandas!

Taas ma ütlen: olge rõõmsad! Issand on ligidal! Fl 4:4,5

Arne Mänd

Head kaasteelised! Jälle on käes jõulud, mil pühakojad täituvad inimestega, kes saabuvad pidama inimkonna suurimat pidupäeva, suurt rõõmupäeva, Jeessuse Kristuse, maailma patust lunastaja sünnipäeva.

Olge rõõmsad! Miks peaksime olema rõõmsad? Psühholoogid ja meedikud on ammu teinud kindlaks, et rõõmus ja optimistlik meel on inimese nii füüsilise kui vaimse tervise üks tähtsamaid aluseid. Meenub ühe ooperisolisti pihtimus sellest, kuidas ületõtamine oli tema tervise rikkunud. Ta ütles, et kunagi oli laulja tee tema elu meeldivaim valik. Aga ka hea, kui seda saab liiga palju, muutub rutiiniks, koormavaks. Mingist hetkest alates ei pakkunud see kunagine meeldiv tegevus enam rõõmu ega rahuldust, see muutus vaid raha teenimise vahendiks, millega peret üleval pidada. Lõpuks ei pidanud organism enam vastu ja kuulutas välja streigi – kaks infarkti mõneastase vahega. Nüüd ütleb ta: elan päev korraga, mul on aega vaadata ilu nii enese ümber kui eneses, teha seda, mis mulle meelepärane on. Elu ei ole enam teater, kus tuli mängida võõraid rolle. Nüüd on elu minu elu, kus saan olla mina ise.

Rõõmus saab olla mitmeti, ka teiste arvelt. Meenub lugu Kreeka riigiga paarkümmend aastat tagasi, kui riik oli oma lõbusa ja muretu eluga raisanud ära nii oma kui Euroopa pankadelt laenatud raha. Kui aga laenude tagasimaksmise aeg kätte jõudis, tõusis hädakisa taevani – polnud, millega maksta, sest kogu raha oli lõbusale elule ära raisatud. Ja nii tuligi selle rõõmsalt elava rahva muretu elu ka meie niigi vaesel riigil koos teiste Euroopa riikidega kinni maksta.

Aga täna, jõulupühal räägitakse meile teistsugusest rõõmust, rõõmust Issandas. Me peaksime rohkem tähele panema headust ja armastust, mida Jumal meie ellu on toonud. Meie vanemad olid rõõmsad, kui me sündisime ning head ja sõnakuulelikud lapsed olime. Olime ise rõõmsad, kui klassi ja kooli lõpetasime, kui meeldiva

töö leidsime. Korraldasime rõõmupeo, kui elukaaslase leidsime, olime rõõmsad, kui lapsed sündisid, elasime kaasa nende rõõmudele ja muredele. Minu põlvkond on nüüd rõõmus lastelaste ja selle üle, et neilgi hästi läheb.

Kuid paljude inimeste elu ei ole kaugeltki „lillepidu“ olnud. Kui palju ülekohtu ja asjatuid kannatusi on nende elus olnud? Ometi on nad rõõmsad ja tänulikud, et Jumal neid kõigist raskustest, valust, vaevast ja kannatustest läbi on kandnud.

Jumal ütles kord Moosesele: „Kui ma möödun, siis sulle silmad. Sa võid oma silmad avada alles siis, kui ma olen möödunud.“ Mida me siis näeme, kui Jumal on mööda läinud? Jumal ei lähe meist mööda kunagi niisama, tühjade kätega, temast jäävad meile alati headuse ja armastuse teod. Ta ise ongi armastus. See armastus on nii suur, et jõuluööl sai ta nii väetiks ja abituks kui veel olla saab. Aga samas nii võimsaks, et vaid tema suudab päästa kõiki, kes temasse usuvad, igavesest hukatusest.

Lõpuks, mida siis tähendab väljend: „Issand on ligidal“? Kõigepealt muidugi seda, et tema sünnipäev on kätte jõudnud. Teiseks: nii nagu lapselegi loob turvatunde isa peatne saabumine, nii on mõeldud ka Pauluse sõnum Filipi kogudusele. Niisugune julgustus on kohane ka meie päevil. Tema on töötanud olla meie juures iga päev maailma ajastu otsani. Ta on meie juures aitajana, halastajana, patu ja surma võitjana. Kolmandaks on Issand lähedal ka oma taastulemises. Paulus teadis, et nii tema kui ka tema kaastööliste elu ja töö peab kord jõudma viimse kohtu ette. 1. Kr 3:13 ütleb Paulus: „Siis saab igaihe töö avalikuks, sest selle teeb selgeks Issanda päev, see saab tules ilmsiks ja tuli ise katsub läbi igaihe töö.“

Need tõsised sõnad ei luba meil olla kergemeelselt hoolimatud. Vastupidi, need innustavad ja ergutavad meid palvetama, ennast läbi katsuma, oma elu parandama ja selle Jumala kätte usaldama.

Kihelkonna koguduse esindus Hageri kirikus. Foto: Vello Kuusmaa

Eestpalvekogudusega osaduses

Jüri Vallsalu

Lõppeval aastal on Hageri kogudus esimest korda osalenud Eesti eestpalvekoguduste liikumises. See on osadus, kuhu on haaratud meie kiriku raames ennekõike luterlikud kogudused ja toimib vabatahtlikkuse alusel. Igal aastal valitakse toimikonna poolt loosiga uued eestpalvekoguduste paarid. Mõte on läinud liikvele umbes kümmekond aastat tagasi ideest, et lisaks oma koguduse tegevusele, tahaksime näha ja ka kaasa mõelda meie teiste koguduste käekäigule. Paljudel kogudustel on sõpruskogudused välismaal, põhiliselt Soomes, sarnast osadust võiks aga arendada ka Eestis.

Meie selle aasta eestpalvekogudus on olnud ja on Kihelkonna kogudus Saaremaal. Oleme teinud jumalateenistustel teineteise eest eestpalveid ja käinud ka koguduste esindustega külaskäikudel. Kogemus on olnud positiivne.

Hageri koguduse esinduse külaskäik Kihelkonnale toimus 12.-13. augustil. Ööbida saime Kihelkonna pastoraadis, kus on selleks olemas külalistoaid. Laupäeva õhtul anti meile korralik ülevaade nii koguduse kui Kihelkonna kogukonna tegevusest laiemalt. Lõppemas oli just kiriku välisfassaadi remont. Kogudus osaleb ilusasti piirkonna tegemistes. Väga suur roll on kirikukooril. Pühapäeval toimus hõbeleeri jumalateenistus, kus jutlustasin. Õpetaja Rene Reinsoo teenib lisaks Kihelkonna kogudusele ka veel Mustjala ja Kärla kogudust. Kuna Mustjala kogudus oli üks minu esimesi kogudusi, siis osalesin pärastlõunal ka Mustjala hõbeleeripäeva jumalateenistusel ja pidasin sealgi jutluse.

Kihelkonna koguduse vastukülaskäik toimus 9.-10. septembril, kui Hageri kogudus tähistas kiriku 131. aastapäeva. Jumalateenistusel jutlustas õp. Rene Reinsoo ja laulis Kihelkonna koguduse kvartett Üllo Reinsoo juhatusel. Pühapäeval, peale jumalateenistust saime veel osadust tunda lõunalauas Hageri palvemaja väikeses saalis. Rõõmu tegi eriti see, et meie koguduse esindus oli sel päeval tunduvalt suurem. Meil ööbisid külalised koguduseliikmete kodudes.

Tundus, et kõigile osavõtjatele jäid külaskäikudest head mälestused. Samas on tekkinud ka mõtteid, mida võiks proovida tulevikus veel paremini ja läbimõeldumalt teha.

Meie selle aasta külaskäigud tähendasid peamiselt seda, et õpetajad käisid vastastikku teineteise kirikus jutlustamas, koos väikese kaaskonnaga. Tulevikus võiks proovida aga märksa ulatuslikumat koguduseliikmete kaasamist nendes külaskäikudes. See tekitaks suuremat osadust nii erinevate koguduste aga ennekõike oma koguduse liikmete vahel. Ühised ettevõtmised ühendavad. Aeg-ajalt on ka koguduse juhatuses olnud esil mõtteid, et võiksime käia vaatamas ja teistelt kogudustelt õppimas, kuidas kogudust paremini majandada. Võib-olla eestpalvekoguduste liikumine loob ka sellisteks nõupidamisteks ja külaskäikudeks oma võimalused. Muidugi, kõik on siiski vabatahtlik ja aega kipub enamasti alati napiks jääma. Unistada võib aga ometi.

Üks on siiski kindel, Hageri kogudusega tahame ka edaspidi selles liikumises jätkata.

Koos hõbeleerilastega Mustjalas, 13.08.2023. Foto: erakogu

Euroopa protestantlike kirikute muusikute konverents

Sigrid Pöld

Just sellise nimetusega kooslus eksisteerib Euroopas juba pisut üle 50 aasta. Mina olen neil konverentsidel osalenud 2002. aastast, kui kirikumuusikute konverents toimus Tallinnas. Edaspidi on olnud võimalus kohtuda mitmetes Euroopa riikides ning üle aasta ka Strassbourgis.

Kui mõned aastad tagasi öeldi Euroopa protestantlike kirikumuusikute konverentsil välja, et 2023. a. toimub kohtumine Islandil, tundus see ulmeline. Minu peas oli saareriik Island kusagil päris ja mitte nii päris olemasolevate riikide nimekirjas. Mul on väga palju tuttavaid, kes unistavad reisimisest Islandile ja on tuttavaid, kes käivad pea igal aastal Islandil.

Millised olid minu eelnevad teadmised? Mingeid suuri teadmisi polnudki. See, et Island asub geograafiliselt kaugel ja kusagil „keset vett“, tekitas minus pigem hirmu, kui soovi minna seda saart avastama. Ka olin kuulnud, et rahakott peab olema sama suur kui seljakott, kui seal riigis soovid endale midagi soetada, olgu see kasvõi lõunasöök. Lisaks olin muidugi lugenud Islandi kirjanike raamatuid. Need omakorda süvendasid tunnet, et tegemist on kummalise riigiga. Fluidum ja müsteerium, looduse ilu ja kummalisus, inimeste omapärasus ja kinnisus... ja mis kõik veel. Muide – kes soovib rohkem teada saada islandlastest ja sellest saarest,

siis meie Islandil toimunud konverentsi peakorraldaja soovitas lugeda raamatut „Islandi kell“. Pidavat olema selline tüvitekst nagu meil on „Tõde ja õigus“. Kui reisilt tagasi tulin, siis hakkasin juba järgmisel päeval seda lugema ja pean ütlema, et oli hea soovitus.

Niisiis konverents Islandil! Lennupiletid ostsime ära kevadel ja saime need üsna hea hinnaga. Sellele järgnes aga paarinädalane agoonia. Selgus, et isegi kui on 21. sajand ja Island on ka Euroopa, siis selle, et seal saarel sulle sobival ajal ühest kohast teise saada, võid ära unustada! Kaugelt reisi planeerides ja olusid mitte tundes, tundus see olukord pentsik. Mis mõttes ei saa konverentsilt 180 km kaugusele lennujaama siis, kui vaja? Jäigi tunne, et ainus variant on juba minnes rentida lennujaamast auto, aga... nii nagu juba varem kirjutasin, siis Islandi hinnad on omaette teema. Ei jäänudki muud üle, kui võtsin ühendust korraldajaga, et meil on probleem ja kas ta saaks aidata. Lubas siis, et leiab kellegi, kes meid oma autoga viib konverentsilt lennujaama.

Eestist osales konverentsil Usuteaduse Instituudi kirikumuusika osakonna juhataja Kersti Petermann ja mina. Kui Islandil maandusime, siis hakkas iga sekundiga ikka rohkem ja rohkem kohale jõudma, et on maa, on Euroopa, aga kõik

Islandi suurim maakirik Skalholtis ja selle kõrval vana kirik. Foto: Sigrid Pöld

käib kuidagi omasoodu ehk omal viisil. Üsna kohe sai ka selgeks, miks me ei pääse „suvalisel“ ajal konverentsikeskust, mis asus Skálholtis, Lõuna-Islandil, tagasi Reykjaviki – neil puudub selline ühistranspordisüsteem, nagu on mujal maailmas üsna tavaline. Bussid mingil määral sõidavad, aga mitte piisavalt tihti ja igale poole. Kaugemates nurkades käiakse kohalike lennukitega. Inimesed liiguvad kõik oma isiklike autodega. Rongiliiklust või metrood neil ei tunta.

Esimesel päeval käisime Reykjavikis ringi ja õhtul toimus kuulsas Hallgrímskirkjas orelikontsert. Hallgrímskirkja on Islandi suurim ja ilmselt tuntuim kirik, olles samaaegselt ka Reykjaviki sümbol. Hea meel oli kohe esimesel päeval osa saada legendaarsest Islandi tuulest – kiriku ees oli pea võimatu seista! Õnneks sellist tuult tundsi veel vaid ühel päeval. Muidu oli ilm sügiseselt imeilus.

Oli märkimisväärne, et konverents leidis aset just Skálholtis – vanas piiskopi piirkonnas. Seal kuulasime loenguid Islandi kristianiseerimisest, vaimuliku laulu tekkest jne. Käisime ka Skálholtis ringi. Kui meil on väike koht või väike küla selline, kus elab mõnikümme inimest kilomeetri-paari raadiuses, siis seal saavad vahemaad hoopis teise tähenduse. Skálholtis, mis on ajalooliselt väga oluline piirkond, on põhimõtteliselt vaid suur ja uhke renoveeritud kirik. Selle kõrval on vana väike kirik ning hotell ja vaimuliku elamu. Lisaks välja kaevatud ajaloolise küla varemed. Kui jalutada paar kilomeetrit, siis näeb ka paari järgmist maja, kuid see asukoha kummalisus ja väiksus, ometi ajalooliselt nii oluline paik – oli hämmastav. Seda enam üllatas meid õhtune vesper kirikus, kus esines kohalik koor! Täiesti arusaamatuks jäi, kustkohast need kohalikud kokku tulid, sest kohalik, see eeldaks, et inimesed elavad siin samas...

Järgmisel päeval tutvusime tänase kirikumuusika olukorraga Islandil. Hea meel oli kuulda, et paljud Eestist pärit muusikud on leidnud tee Islandile, kus töötavad nii muusikaõpetajatena kui ka kirikumuusikutena. Samal õhtul avanes võimalus ka turismiattraksioonidega tutvumiseks. Käisime Gullfossi koske vaatamas ning nägime Geysiri kuumaveeallikate purskeid. Vaatamata sellele, et ka meil on koskesid, jättis Gullfoss unustamatu mulje. Seal sai tunda nii Islandi tuult, vihma kui udu. Kõige rohkem oli mul aga hea meel inimeste nägemisest. Minul tekkis Skálholti tühjuses juba tunne, et appi, kas ma olen üksinda maailmas. Jaa, olid küll teised konverentsil osalejad, kuid samas oli igal pool, kuhu vaatad, tühjus – ei puid, ei põõsaid, ei metsa... tühi, lage väli ja tühjad mäed. Gullfossi juures aga olid turistide hordid! Mine või jaapanlasi kallistama 😊

Pühapäeval, enne jumalateenistust, toimus töökoosolek, kus otsustati, et kahe aasta pärast toimub konverents Hollandis ja aastal 2027 Eestis. On, mida oodata! Lisaks toimus tava-

pärane uue juhatuse valimine ning alates käesolevast aastast kuulun ka mina Euroopa Protestantlike Kirikumuusikute Konverentsi juhatusse. Mul on siiralt hea meel olla aktiivne osaleja selles sootsiumis, kus üksteist tuntakse, üksteisega arvestatakse ja üksteisele ollakse kasuks ning toeks. Oi, kui palju ühisüritusi üle Euroopa on tänu sellele konverentsile toimunud! Muusikute vahetus, nootide vahetus, laulude tõlkimise teemad jne. Tõeliselt viljakas koostöö! Juba on toimunud ka esimene juhatuse töökoosolek peale konverentsi. Ikka moodsalt Zoom'is ja nii, et juhatuse liikmed oma kodunt – Saksamaalt, Taanist, Ungarist, Tšehhist, Lätist, Eestist ja Prantsusmaalt – ei lahkunud.

Islandi reis jätkus aga põnevalt! Meile pakuti lõunasööki kasvuhuones. Jah, just nimelt kasvuhuones, kus kasvas hektarite viisi tomateid. Kasvuhuone restoran on avatud iga päev lõuna ajal ja seal pakutakse vaid tomatisuppi ja saia. Jooke muidugi ka. Kasvuhuoned paistsid mägede vahel kaugele, sest kiiskasid valguses. Elekter on Islandil odav ja kuna maapinnal on päris raske seelses kliimas midagi kasvatada, siis kasvavadki taimed kasvuhuones. Antud farmis tomatid, mille muld tarnitakse saarele Soomest. Tomatid kasvavad aastaringelt, kuid taimi vahetatakse iga kolme kuu tagant. Nädalas kasvab taim üks kuni kolm meetrit. Seda kõike oli profaanina väga põnev kuulata. Supp oli maitsev, teenindus ja farmitutvustus suurepärase. Kui keegi kunagi satub Islandile ja tahab näha midagi ainulaadset, siis soovitan küll külastada Fridheimari tomatifarmi.

On nii hea meel, et meid viidi ka Thingvelliri rahvusparki, kus asub Alting ehk koht, kus kogunes maailma esimene parlament, koht, kus mõisteti inimeste üle kohut ning nii nagu ajaloo ikka, timukad tegid töö kohe ära. Selles pargis saime käia imepisikeses kirikus, kuhu vaevu oma seltskonnaga ära mahtusime. Oli mõnusalt hubane. Edasi anti meile aega vaid tunnike, mille ajal oli võimalus spurtida veel üht uhket koske vaatama ning siis juba edasi bussi, millega viidi meid kuumavee laguuni. Mitte maailmakuulsasse sinisesse laguuni, vaid ühte vähemkuulsasse, et saada aru, mis on kuumavee laguun.

Tegelikult oli meil saarega tutvumiseks aega imevähe. Põhiliselt istusime loengusaalis ja kuulasime. Ent kõik see, mida me väljas nägime, toetas seminaril kuuldot. Oli üsna põnev teada saada, et Islandil on endisel lauluraamatus laulud, kus on kasutusel paralleelsed kvindid, mis Mandri-Euroopas juba ammu keelatud ja oli muidki teemasid, kus mainiti, et mis teha – me elame nii kaugel, et see info pole meieni jõudnud.

Tegelikult elab Islandi kirikumuusika siiski hästi. Eelmisel aastal ilmus neil uus lauluraamat, mida nad tegid aastakümneid! Selles on ka üks Eesti laul – Karl Tuvike „Õhtu jõuab jälle“. Minule kui Eesti lauluraamatuga tegelevale inimesele

on iga uus lauluraamat põnev. Islandi lauluraamat on imeilus! Kui ma pean kuidagi kirjeldama käesoleva aasta konverentsi, siis mulle tundub, et kõigi osalejate jaoks oli eriliselt oluline just kõik see, mis toimus väljaspool konverentsiruumi. Island ise on nii teistmoodi, et lausa kiskus inimesi välja. Mitmed meie hulgast jäid omal käel sinna ka pikemalt reisima. Olen kindel, et Island tasub külastamist! Kas ta mulle hinge jäi, kui lemmik maa või saar, kus on imeilus loodus vms, siis ma ütleksin, et nii ja naa. Ma pole kunagi varem igatsenud liiva ja kruusa järele. Sealne must pinnas hakkas väsitama. Silm oleks tahtnud ka midagi heledat näha. Massiivsed ja laugjad mäeahelikud ja kõik tühjad ja musta värvi. Laavakivi hunnikud „heinamaal“ jne. Selliste vaadetega peab silm

harjuma, muidu kipub vägisi peale tulema tunne, et oled siia maailma üksinda maha jäetud.

Imelised olid need madalad taimed, mis vaatamata kivisele ja laavakivisele pinnasele nii erksavärviliselt seal kasvasid! Ma pole kunagi näinud looduses kõrvuti nii kirkast kollast ja punast, kui seal. See kõik oli eriline ja imeline. Samuti jäi islandlastest eriline mulje. Pole nad midagi nii kinnised ja pessimistlikud, kui ehk raamatutest võib lugeda. Igati toredad, erinevaid keeli valdavad, sõbralikud inimesed.

Kes kohe Islandile lennupileteid ostma ei hakka, sellele soovitan Halldór Kiljan Laxnessi raamatut „Islandi kell“ lugeda.

Tobiase 150. sünniaastapäev Kullamaa kirikus: Mai Mänd, Ervin Aigro, Mati Tibar. Foto: erakogu

Rudolf Tobias 150

Ervin Aigro

Tänavu tähistame Rudolf Tobiase 150. sünniaastapäeva.

29. oktoobril toimus Kullamaa kirikus Rudolf Tobiase mälestusõhtu, kus muusikalise osa täitsid Hageri koguduse muusikud Mai Mänd, Mati Tibar ja Ervin Aigro. Mängitud palade hulgas oli ka Rudolf Tobiase poolt kirjutatud Largo, mille esitasime trio koosseisus.

Eestis peetakse Rudolf Tobiast esimeseks professionaalseks

klassikaliseks heliloojaks, Eesti professionaalse muusika alusepanijaks. Ta oli Eesti esimene rahvusvaheliselt tunnustatud helilooja. Samas veetis ta peaaegu poole oma elust välismaal.

Esmalt õppis ja töötas Peterburis, alates 1908. aastast siirdus ta Euroopasse, asudes elama Leipzigi ja lõpuks Berliini. Nii võib tekkida küsimus, mil määral on ta eesti helilooja. Oma

loomingus nägi ta end eestlasena, see ilmneb mitte ainult tema heliteostes, vaid ka tema lugematutes kriitilistes või reformimeelsetes artiklites, kus ta muuhulgas võitleb eheda eesti helikeele eest.

Tobias on ka tugevdanud eesti rahvustunnet oma teostega „Eks teie tea“ või „Sanctus“, mida on esitatud ka laulupidudel.

1912. aastast kuni surmani 1918 oli Tobias Berliini Kuningliku muusikakõrgkooli õppejõud, alates 1914. aastast professor. Ta kuulus samuti Saksa heliloojate liidu heliteoste hindamiskomisjoni koosseisu.

(Kasutatud ajakirja Muusika artiklit)

Tobiase 150. sünniaastapäev Kullamaa kirikus: Ervin Aigro, Mati Tibar, Mai Mänd. Foto: erakogu

Pasunakoor pidas sünnipäeva

Joel Ots

Hageri koguduse pasunakoor tähistas pühapäeval 5. novembril 76. aastapäeva. Pasunakooriga ühines üle kahekümne aasta eemal olnud tuubamängija Remi Kübar, kelle tõi tagasi meie hulka vana Mihkel Kännola helikon (tuuba). Remi mängis sama pilli noorena ja kui ta soovis nüüd helikoni rentida, siis kutsusime ta jälle Hagerisse mängima. Meie tahtsime väärrika pilli panna seinale kaunistuseks, aga Remi lasi tuuba korda teha ja osales sellega noorte laulupeol. Kaks noort - Johannes ja Andreas - teenisid koos meiega esimest korda Hageri kirikus ja neil oli võimalus mängida kõrvuti isa ja vanavanematega, mis oli kindlasti eriline sündmus tervele Lendi perele. Kui palju võtab aega pillimängu õppimine harrastuskollektiivis osalemiseks? Kuue kuuga võib saada

trammijuhiks, aga vaskpuhkpilli peab harrastaja taseme saavutamiseks õppima 6-7 aastat ja edasi pidevalt harjutama. Noorematele anname lihtsamad partiid ja nii saavad nad kasvada soolohäälte mängijateks. Kui kuuleme pasunakoori koraali esitamas, siis see ei tundu midagi erilist, aga õnnestumise taga on mängijate aastatepikkune töö ja kogemus. Lihtne oleks pasunakoori mäng asendada süntesaatoriga, aga naturaalsel pillidel on oma hing ja elu. Samamoodi soovime jõuluõhtul kõikide värviliste elektritulede kõrval näha vähemalt ühte põlevat küünalt ja elavat tuld. Oleme rõõmsad ja tänulikud kõikidele mängijatele, kes aitavad hoida pasunakoori mängu traditsiooni.

Esimehe rida vasakult: Remi Kübar, Ester Lend, Noah Seppel, Andreas Lend, Johannes Lend, Elari Lend, Tõnu Lend.

Teine rida vasakult: Magnus Moosar, Joel Ots, Siim Aben, Ervin Aigro, Agu Kaljuste, Juhan Pöld, Mattias Moosar, Hjalmar Vaiküll.

Foto: Vello Kuusmaa

Kogudusemaja remont 2023...

Juhan Põld

Suvel ilmunud lehes avaldatud kogudusemaja remondi ülevaates sai kirjeldatud seinte, lagede ja põrandate ettevalmistamist uueks viimistluseks. Maaküttesüsteemi paigaldamisest ja uute põrandate valamisest on nüüd möödunud aasta ning küttesüsteem on ennast hästi tõestanud. Suvelehes sai avaldatud lootust, et esimese korruse ruumid valmivad jõuluks, samas pidime tõdema, et vana hoone remontimisel tuleb järjest üllatusi, mis vajavad tähelepanu ja lisatööd. Lisaks tuli tuleohutusnõudeid arvestades kõik laed katta tule- ja kipsplaadiga. Kevadel prognoositud 40 000€ eelarve on ületatud poole võrra. Üks suuremaid ja mitte just positiivsemaid üllatusi ilmnis köögi laekatte avamisel. Nimelt olid vanad laetalad ülekoormuse all ohtlikult pragunenud, mistõttu võtsime maha vana vahelae, millel oli pea poole meetri paksune mullakiht, selle koristamiseks sai talgu korras koguduse meestega nõ töösaduses olla. Nüüd on aga uus soojustatud vahelagi paigas ja meel rahul. Seetõttu valmib

Kogudusemaja remont. Foto: Juhan Põld

Kogudusemaja remont. Foto: Juhan Põld

hoone põhjapoolne saal järgmise aasta kevadel.

Kogudusemaja esimese korruse lõunapoolsed ruumid on viimistlemisel. Puudub veel viimane värvikiht ja põrandaviimistlus ning paigaldamata on remonditud uksed. Kaasaegseid tuleohutusnõudeid arvestades tuli tellida kolm uut tuletõkkeust, et tagada turvaline evakuatsioonitee.

Hoone esimese korruse remondi valmimiseks on kulusid ette näha hinnanguliselt umbes 20 000€, ent koguduse ressursid on piiratud. Hädapärasemaks lahenduseks on müüki pandud üks metsamaa ja üks elumajaga kinnistu, kuid nende müük

on praegusel madala majandusliku olukorraga ajahetkel keeruline. Siinjuures palume aktiivset toetust kogudusemaja remondi heaks. Annetusi saab jätkuvalt teha: **EELK Hageri kogudus EE311010802003930006 (SEB)**.

Plaanis on lähiaastate jooksul panna uus soojustatud katus ja jätkata teisel korrusel remonttöödega, milleks on olemas juba ka ehitusluba, kuna tegemist on ulatuslikuma ehitustegevusega. Teisel korrusel on jätkuvalt planeeritud elamispind koguduseõpetajale, aga nüüd siis kaasaegsemate kasutustingimustega.

Kammerkoor Lambertus 30

Aivi Sepp

15. oktoobril tähistas kammerkoor Lambertus oma 30. aasta-päeva kontserdiga Hageri kirikus. Sedapuhku üsna ebatraditsioonilises võtmes. Esitusele tuli Pekka Simojoki ülistusmuusika, nn põhjamine gospel. Tavaliselt on Lambertuse kavas siiski klassikaline vaimulik koorimuusika. Ent seegi ettevõtmine ei tekkinud tühjale kohale. Mõned aastad tagasi sai salvestatud Pekka Simojoki muusikaga plaat „Ülistus“, nii oli mööduvad hooajal omandatud repertuaar plaadile loogiliseks jätkuks.

Samal päeval ja kellajal toimus Tallinna piiskoplikus toomkirikus tänujumalateenistus, kus tunnustati teenekaid kiriku kaastöölisi. Kammerkoori dirigent Sigrid Pöld pälvis EELK teeneteristi tunnustusmärgi, mis talle hiljem, Lääne-Harju praostkonna sinodil peapiiskopi poolt üle anti.

Teine tore sügistalvisesse hooaega mahtunud sündmus oli adventikontsert Kohila Mõisakoolis 9. detsembril. Kuidas see idee sündis, räägib Merle: „Mõtlesime Sigridiga, et võiksime sel aastal jõulukontserdi teha kuidagi teistmoodi. Seejärel tuligi idee korraldada kontsert kusagil, kuhu me pole veel laulma jõudnud. Nii saigi otsustatud, et anname seekord jõulukontserdi Kohila Mõisakooli kaunis tall-tõllakuuri saalis, kus on väga hea akustika, mis sobib just hästi a cappella koorimuusikale. Pärast koori sünnipäevakontserti, mil esitasime ülistusmuusikat koos bändiga, oli meil soov minna tagasi taas a cappella koorimuusika juurde. Nii saigi

Sigrid Pöld. Foto: Taimo Lehtsalu

EELK teeneteristi tunnustusmärk. Foto: erakogu

kokku pandud kontserdikava, kus kõlab kaunis jõulumuusika eesti heliloojate repertuaarist.“

Kava oli rikas Eesti autorite loomingust, millest lausa mitu laulu tuli meie esituses esmaettekandele. Näiteks Evelin Kõrvits'a „Jõululugu“, Kadri Hunt'i „Jõuluöö“ ja Piret Rips-Laul'u „Jõulupimedus ja -valgus“.

Kontserdil kandsime esmakordselt ka koori uut riietust, mis suve lõpul, sügise hakul nõelasilmast välja tuli. Siinkohal saame tänu öelda ka õmblejatele Gerlyle ja Tiinale. Olete teinud imelist tööd!

Nagu aastapäeval märkis koorijuht Sigrid, on 30 aasta jooksul koorist läbi käinud umbes 150 lauljat. Nii on ikka ja jälle uusi tulijaid, kes tahavad Lambertusega liituda või uuesti ühineda.

Kuidas leidsid tee Lambertusesse meie värskemad kooriliikmed:

Annika: Sügisel jäi sotsiaalmeedias silma kutse Lambertuse kammerkoori juubelikontserdile ning kuigi sel korral kahjuks publikuna osaleda ei saanud, tekkis koori tegemisi lähemalt uurides ja salvestusi kuulates/vaadates “äratundmine” ja kindel soov kooriga liituda. Täna, olles juba veidi ka koori ajalooa tutvunud, leian, et lisaks ühisele imelisele muusikalisele kooskõlale on Lambertuse tugevuseks ka pikk, ühine perekondlik kooskasvamine. Olen väga tänulik koorijuhtidele ning -liikmetele sooja ja sõbraliku vastuvõtu ja võimaluse eest Lambertuse kooriperega ühineda.

Taavet: Kui ma kolisin oma esivanemate tallu kuulsin, et nad olid seotud Hageri kogudusega. Otsisin parasjagu uut koori, kus laulda saaks, seega tundus Lambertus väga hea variant. Tartu Pauluse kammerkoori koorijuht Anna Humal soovitas võtta ühendust Sigrid Põlluga. Kuna Lambertus on väga tugev koor, siis kartsin alguses ühendust võtta. Olin väga tänulik, et mind koori vastu võeti. Koori repertuaar on väga kaunis ja hingeminev. Mulle väga meeldib Lambertuses olev õhustik ja pärast igat proovi ootan, et saaks uuesti koos laulda.

Paul: Kui mõtlema hakata, siis ei olnud Lambertusega liitumine mul kuidagi plaanis ja sattusin sinna pigem juhuslikult.

Lambertuse dirigendid Sigrid Põld ja Merle Liblik.

Foto: Taimo Lehtsalu

Lambertuse adventikontsert. Foto: Kalle Uusmaa

Esimene projekt oli jõulukontsert, mis sisaldas palju Pärt Uusbergi laule. Täpselt tõesti ei mäleta kuidas see lugu oli, aga arvan, et Sigridiga arutades tuli lihtsalt jutuks, et selline projekt tulemas ja et kas ma tahaksin ka osaleda, sest reeglina on Lambertuses mehi alati puudu olnud. Põhiliselt läksin Lambertusesse sellepärast, et isa juba laulis seal. Otseselt koori laulma ta mind ei kutsunud, aga olin aastate jooksul palju koori kuulnud ja mulle oli just a cappella koorimuu-sika meeldima hakanud. Hea laulma minna, kui isa kõrvalt juhendab... või vastupidi. Lambertuse fenomen on kindlasti see, et ta on väga professionaalsel tasemel, vaatamata sellele, et tegemist on väikese koguduse kooriga, s.t. on väga head

koorijuhid ja väga andekad lauljad. Kogudusemaja remon-diga seoses on proovid toimunud viimasel ajal meie dirigen-tide kodudes ja see näitab minu arust ka ära, kui tore da koori ja toredate inimestega on tegu. Kooriproovid on mõnusa-s õhkkonnas, kus alati leidub aega ka nalja viskamiseks.

Kadri: Esimest korda laulsin Lambertuse ridades rohkem kui kümme aastat tagasi, kui oli rõõm üks vahva Taani reis kaasa teha. Lambertus on soe, hooliv, ühtehoidev ja head huumorit armastav pere. Olgu Taevasa õnnistus saatmas järgmised 30 aastat!

Rapla kirikus Lääne-Harju praostkonna sinodil anti Sigridile üle EELK teeneteristi tunnustusmärk. Jüri Vallsalu, Sigrid Pöld, Urmas Viilma. Foto: Kaie Kensap

Koguduse teise poolaasta kroonika 2023

02.07 Jumalateenistus

09.07 Jumalateenistus

11.07 Ansambel Triskele kontsert

16.07 Jumalateenistus

23.07 Jumalateenistus

30.07 Jumalateenistus. Teenis õp. Erkki Juhandi. Leksioone luges: Tõnu Lend

06.08 Jumalateenistus. Teenis õp. Erkki Juhandi. Leksioone luges: Juhan Põld

12.-13.08 Külaskäik Kihelkonna kogudusse

13.08 Jumalateenistus. Teenis õp. Erkki Juhandi. Leksioone luges: Tõnu Lend

18.08 Tallinna kammerorkestri kontsert

19.08 Hageri Kirikuaia kohvik (Kohila hoovikohvikute raames) Orelikontsert – Kersti Petermann. Kirikutuvustus – Sigrid Põld. Kohvik

20.08 Kolmanda pühapäeva kuulutustund, vastutaja perek. Sepp. Kõnelesid: Agu Kaljuste, Tõnu Lend, Arne Mänd.

Jumalateenistus. Teenis õp. Erkki Juhandi. Leksioone luges: Arne Mänd

27.08 Jumalateenistus. Leksioone luges: Aivi Sepp

03.09 Jumalateenistus

10.09 Hageri kiriku 131. aastapäeva jumalateenistus. Jutlustas Kihelkonna koguduse õpetaja Rene Reinsoo. Leksioone luges Tõnu Lend. Laulis Kihelkonna koguduse kvartett

16.09 Vennastekoguduse tund palvemajas. Mängis koguduse pasunakoor

17.09 Hageri palvemaja 205. aastapäev.

Kell 10.00 Piiblitund palvemajas: Saku koguduse õpetaja Magne Mölster. Mängis pasunakoor.

Kell 12.00 Jumalateenistus kirikus. Jutlustas: õp Magne Mölster. Leksioone luges Arne Mänd. Laulis Tallinna Kaarli koguduse naiskoor

Kell 15.00 Palvemaja aastapäeva koosolek. Vennastekoguduse peavanema Eenok Haamer'i tervituse luges ette Agu Kaljuste. Kõnelesid: Arne Mänd, Ranno Seppel, Tarmo Lilleoja, Valter Ots, Magne Mölster, Tanel Ots, Jüri Vallsalu. Laulis Tallinna Kaarli koguduse naiskoor Kersti Petermanni juhtimisel, mängis Hageri koguduse pasunakoor

24.09 Jumalateenistus. Leksioone luges: Arne Mänd. Musitseerisid Ervin Aigro tromboonil ja Mati Tibar klarnetil

01.10 Jumalateenistus. Leksioone luges: Agu Kaljuste

07.10 Leerikursuse algus

08.10 Lõikustänupüha jumalateenistus. Pühapäevakooli algus. Leksioone lugesid: Paul Lilleoja ja Andreas Flensburg Lend. Muusika Louise Flensburg Lend flöödil ja pühapäevakooli lapsed

15.10 Kolmanda pühapäeva kuulutustund, vastutaja perek. Lend

Jumalateenistus. Musitseerisid Anni Nurmsalu plokkfööldil ja Aasa Nurmsalu viiulil

Kell 17.00 Kammerkoor Lambertuse 30. aastapäeva kontsert Pekka Simojoki muusikaga

Kell 17.00 Tänujumalateenistus Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus. EELK autasude üleandmine. EELK teeneteristi tunnustusmärgi pälvis dirigent Sigrid Põld (autasu anti üle praostkonna sinodil)

22.10 Jumalateenistus. Teenis õp Erkki Juhandi. Leksioone luges: Juhan Põld. Orelimuusika, organist Mai Mänd

29.10 Jumalateenistus

02.11 Hingedepäeva orelimuusikaga hardushetk. Orelil Kersti Petermann

05.11 Jumalateenistus. Leksioone luges: Arne Mänd. Mängis pasunakoor, kes tähistas oma 76. aastapäeva

12.11 Isadepäev. Jumalateenistus. Leksioone lugesid Louise Flensburg Lend ja Lukas Flensburg Lend. Instrumentaalmuusika: Paul Lilleoja, Andreas Flensburg Lend, Louise Flensburg Lend ja Merle Liblik

19.11 Kolmanda pühapäeva kuulutustund, vastutaja perek. Raun. Kõnelesid: Agu Kaljuste, Aivi Sepp, Taavo Raun.

Leksioone luges: Agu Kaljuste. Mängis Ervin Aigro tromboonil

26.11 Igavikupühapäeva jumalateenistus. Leksioone luges: Aivi Sepp. Orelimuusika - organist Mai Mänd

03.12 Esimese advendi jumalateenistus. Leeripäev. Leksioone luges: Arne Mänd

Musitseerisid Kohila Kunstide Kooli orelitõpilased

09.12 Kell 20.00 Kammerkoor Lambertuse advendikontsert Kohila Mõisakoolis

10.12 Teise advendi jumalateenistus. Leksioone luges: Arne Mänd.

Kell 13.20 Puhkpilliorkester Saku kontsert

17.12 Kolmanda pühapäeva kuulutustund, vastutaja perek. Sepp. Kõnelesid: Taavo Raun, Aivi Sepp, Arne Mänd

Kolmanda advendi jumalateenistus

Kell 13.30 TTÜ kammerkoori kontsert

24.12 Neljas advent. Jõululaupäev

12.00 Neljanda advendi jumalateenistus

16.00 Jõuluõhtu jumalateenistus. Laulab kammerkoor Lambertus. Mängib koguduse pasunakoor.

18.00 Jõuluõhtu jumalateenistus. Tromboonil Ervin Aigro, orelil Mai Mänd

25.12 Esimese jõulupüha perejumalateenistus. Kaasa teenivad pühapäevakooli lapsed

31.12 Vana-aasta õhtu jumalateenistus

Märkus: Kui pole märgitud teisiti ja oli nn. tavaline pühapäev, siis toimus alati jumalateenistus ja jutlustas õpetaja Jüri Vallsalu. Orelil organist Mai Mänd.

TEATED

EELK Kirikukogu otsusega on **soovitat igaaastane LIIKMEANNETUS 1% INIMESE SISSETULEKUST NÄIDIS:**

Kuu sissetulek:	Liikmeannetus aastas:
100.-	12.-
300.-	36.-
500.-	60.-
800.-	96.-
1000.-	120.-
1500.-	180.-
2000.-	240.-

* Igaaastane liikmeannetus on koguduse liikme kohustus oma koguduse ees.

* Liikmeannetust on võimalik tasuda ka osade kaupa

* Liikmeannetust on võimalik tasuda sularahas koguduse kantseleis või pangauülekandega koguduse pangaarvele. Sularahaga tasumise puhul saab inimene sellekohase kviitungi.

* Koguduse pangaarve: SEB, a/a EE311010802003930006

* Pangas on võimalik teha vastav leping, et pank ise kannab liikmeannetuse kokkulepitud sagedusega kogudusele üle.

* Ülekandele tuleb märkida, kelle eest ja mis perioodi eest liikmeannetus tehakse.

* Liikmeannetuselt on võimalik saada järgmisel aastal maksuametilt tulumaksu osa tagasi. Kasutage seda võimalust.

*Vajaduse korral annab kogudus sellekohase tõendi.

Koguduse juhatus tänab kõiki, kes on oma annetusega kogudust toetanud.

LEERIKURSUSED

Kevadine leerikursus algab laupäeval, 2. märtsil 2024.

Leeritunnid on laupäeviti kell 10-12.

Leeripäev toimub kirikus kolmainupühäl, 26. mail 2024, algusega kell 12.00.

Leerikursustel osalemise soovist andke teada koguduse õpetajale tel 56453660 või e-postiga hageri@eelk.ee

Jumalateenistused Hageris
pühapäeviti algusega kell 12.00

*

Iga kuu kolmandal pühapäeval 10.30 **kuulutuse tund** kirikus

*

Pühapäevakoolitunnid toimuvad Hageris alates Lõikustänupühast Emadepäevani iga kuu teisel ja neljandal pühapäeval algusega kell 12.00. kogudusemajas.

Info Lia Kaljuste tel: 56914663

Mikk Liblik tel: 53450486

Jumalateenistuse ajal saavad lapsed olla kiriku läänetiiva rõdualuses lastetoas

*

Koguduse kammerkoor "Lambertus"

Sigrid Pöld tel: 5214339

Merle Liblik tel: 5545727

Koguduse puhkpilliorkester

Joel Ots tel: 56622896

Muusikakollektiividesse oodatakse rõõmsalt kaasa lööma!

RAAMATUKOGU

Raamatukogu on avatud iga kuu 2. ja 4. pühapäeval enne jumalateenistust kell 11:30-12:00.

Suveperioodil on raamatukogu suletud (juuni-september). Täpsem info: <https://hagri.blogspot.com>

Infolehe "Hageri Kirik" koostajad ootavad ettepanekuid ja kaastööd järgmise lehenumbri valmistamiseks.

Samas tänavad kõiki, kes käesoleva numbri valmimisele kaasa aitavad.

Lehe koostasid: Aivi Sepp (aivi.sepp17@gmail.com) ja Juhan Pöld (juhan.pold@gmail.com)

Küljendus ja kujundus: Aivar Kaseste. Trükikoda: **KATARIINA** PRINT

EELK Hageri Lambertuse kogudus
Registr. nr: 80209464
A/a EE311010802003930006
www.eelk.ee/hageri, hageri@eelk.ee

Koguduse kantselei: Hageri kirikla,
Raplamaa 79701
Tel. 4836121 ja 56453660 (õpetaja)